

Yttrande till Inriktningsärendet 2026–2028

Grundskolenämnd

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Nämndspecifik omvärldsanalys	3
Konsekvenser av nämndens ekonomiska ramar i inriktningsärendet.....	5
Investeringar.....	7
Lokalresursplan.....	7
Eventuella förslag till ändrade taxor och avgifter	7

Sammanfattning

Grundskolenämndens ekonomiska ram föreslås öka med 16 miljoner kronor (0,7 procent), mellan 2025 och 2026. Förändringen beror främst på lönekomensation på 41 miljoner kronor och volymomräkning på -18 miljoner kronor med anledning av minskande elevkullar.

Nämnden framhåller att betydande strukturell anpassning av verksamheten kommer att krävas under planeringsperioden. Vidare ställer sig nämnden positiv till komensation för lönekostnadsökningar, då det bedöms bidra till att underlätta anpassningen till minskande elevantal samt att fortsatt driva en kvalitativ och likvärdig utbildningsverksamhet. Framför allt bedöms en anpassning av lokalkapacitet till det minskade elevunderlaget vara nödvändig samt en fortsatt utveckling av skolornas attraktivitet för att undvika underutnyttjande. Samtidigt behöver en ökad komplexitet i uppdraget och nya nationella krav hanteras, vilka påverkar resursbehovet.

För att möta dessa utmaningar krävs samlad och strategisk styrning där strukturprogrammet, lokalresursplanen och skolvalssystemet nyttjas fullt ut. Genomförandekraften behöver samtidigt säkerställas – organisatoriskt, finansiellt och i samverkan i hela kommunkoncernen.

Nämndens investeringsram har justerats ned och nämnden framhåller vikten av att det finns möjlighet till flexibilitet för att utöka ramen om nya behov uppstår.

I nämndens yttrande ingår även kommentarer och synpunkter på lokalresursplanen.

Nämndspecifik omvärldsanalys

Demografi och elevunderlag

Enligt kommunens senaste befolkningsprognos förväntas antalet 6–15-åringar i Huddinge minska med cirka 600 barn mellan 2025 och 2028, varav 220 mellan 2025 och 2026. Detta motsvarar ett anpassningsbehov på cirka 52 miljoner kronor i minskad ram till 2028. Minskningen sker dock inte jämnt över kommunen – i vissa områden kvarstår ett högt kapacitetstryck. En strukturell anpassning av skolororganisation och lokalstruktur bedöms därför som nödvändig för att undvika både över- och underkapacitet. Grundskolenämndens anpassningsbehov är på kort sikt särskilt viktigt i de lägre årskurserna i ljust av den demografiska utvecklingen där antalet barn i såväl förskole- som grundskoleålder minskar. Denna trend har redan lett till konkreta förändringar inom förskoleverksamheten med fokus på anpassning av lokalutnyttjande och personalresurser till det minskande barnantalet.

Faktiskt utfall för åren 2022–2024 och befolkningsprognos 2025–2032, 6–15 år, Huddinge, samt årlig förändring

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Antal barn 6-15 år	16 256	15 975	15 802	15 604	15 380	15 239	14 984	14 767	14 540	14 437	14 286
Årlig förändring (%)		-1,7 %	-1,1 %	-1,3 %	-1,4 %	-0,9 %	-1,7 %	-1,4 %	-1,5 %	-0,7 %	-1,0 %

Valmönster och attraktivitet

I ett läge med minskat elevunderlag bedöms skolornas attraktivitet få ökad betydelse. Under 2024 ökade de kommunala grundskolornas andel med 0,4 procentenheter till 78 procent. Glapp i skolors söktryck riskerar att leda till ineffektivt lokalutnyttjande och ökade kostnader för grundskoleverksamheten. Det finns därför skäl att fortsatt prioritera skolutveckling som stärker kommunala skolors attraktionskraft.

Modersmålsundervisning och studiehandledning och introduktion för nyanlända

Antalet grundskoleelever med modersmålsundervisning bedöms vara oförändrat läsår 2025/2026 jämfört med föregående läsår. Elever med studiehandledning förväntas dock minska något. Tidigare har antalet nyanlända elever med behov av skolinledning ökat, men eftersom inskrivning sker löpande under läsåret är antalet 2025/2026 osäkert.

Komplexa behov och nya krav

Parallellt med minskat elevantal ökar komplexiteten i skolans uppdrag. Andelen elever i behov av särskilt stöd, anpassad undervisning och insatser från elevhälsan har ökat över tid. Regeringen har aviserat ett införande av tioårig grundskola från 2028 samt infört nya krav på skolsäkerhet och bemannade skolbibliotek under sommaren 2025. Sammantaget bedöms detta innebära ett växande resursbehov som inte fullt ut motsvaras av planerad ram.

Anpassad grundskola

Antalet elever och behovsnivåerna hos eleverna i anpassad grundskola ökar på nationell, regional och lokal nivå, till skillnad mot trenden för totala antalet elever i grundskoleålder. I en ny rapport analyserar Skolverket ökningen och konstaterar bland annat att elever tas emot tidigare i anpassad grundskola. Dessutom har andelen pojkar och elever med utländsk bakgrund ökat (*Skolverket, Rapport 2025:10, Den ökade andelen elever i anpassad grundskola*).

Antalet Huddingeelever i anpassad grundskola ökar med ungefär 15 elever hösten 2025, motsvarande 8 procent, vilket nämnden har kompenserats för i ram.

I juni beslutade nämnden att införa anpassad grundskola i befintliga lokaler i Vårbyskolan i nordvästra Huddinge, där denna skolform tidigare inte funnits.

Barn i behov av särskilt stöd och särskilda undervisningsgrupper

I inriktningsärendet konstateras att flera förvaltningar signalerar att antalet barn i behov av särskilt stöd ökar inom förskolan, grundskolan, gymnasieskolan, barn- och ungdomsvården samt funktionshinderområdet. Detta bekräftas också av statistik på området. Nationellt har nästintill fördubbling skett av antalet kontakter i öppenvård på grund av hyperaktivitetsstörningar och beteendestörningar sedan 2017. Huddinge har också i ett länsperspektiv ett relativt stort antal neuropsykiatriska utredningar.

Nämnden har i uppdrag att under 2025 utreda behov av och förutsättningar för inrättandet av kommunövergripande särskilda undervisningsgrupper (SU) på en eller flera platser i kommunen. I dagsläget finns kommunövergripande SU-grupper endast vid Rosenhillskolan, där 60 elever ges anpassad undervisning. Därutöver finns flera andra grundskolor som har SU-grupper. Ekonomiska konsekvenser av utredningen som förväntas bli klar till hösten kan komma att innebära ökade kostnader från och med 2026.

Statliga initiativ

Beslutade lagändringar

Skolan påverkas av nedanstående lagändringar, vilket kommunen även kompenseras för genom ökat generellt statsbidrag. Som grundprincip fördelas dessa statsbidrag till berörd nämnd, vilket grundskolenämnden förutsätter sker även i dessa fall.

Ökad skolsäkerhet

Vid halvårsskiftet 2025 skärptes lagstiftningen kring förskolors och skolors säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte. Bland annat ska förskolor och skolor ha en beredskapsplan och ett löpande beredskapsarbete samt vidta åtgärder för att obehöriga inte ska ges tillträde till skolans eller förskolans område.

För att finansiera det utökade uppdraget för ökad förskole- och skolsäkerhet skjuter staten till 68 miljoner kronor årligen som fördelas mellan alla Sveriges kommuner från och med 2026 i form av generella statsbidrag.

Stärkta skolbibliotek

Sedan den 1 juli har kraven skärpts på skolbiblioteken. Enligt den nya lagstiftningen ska elever som huvudregel ha tillgång till ett bemannat skolbibliotek på den egna skolenheten. Kommunerna kompenseras genom finansieringsprincipen med ett generellt statsbidrag på 40 kronor per invånare från 2026. Lagändringarna innebär ambitionshöjningar som nämnden bör kompenseras för, vilket inte gjordes i samband med Mål och budget 2025–2027. Resurser behövs dels för att säkerställa att verksamheterna kan leva upp till lagkraven, dels för att utveckla det strategiska arbetet med skolbiblioteken.

Tioårig grundskola

Riksdagen har beslutat att förlänga grundskolan till tio år från och med hösten 2028. Beslutet innebär att nuvarande förskoleklass tas bort och ersätts av årskurs 1. Regeringen beräknar medel till kommunerna för ökade kostnader med cirka 194 miljoner kronor för 2028 och cirka 389 miljoner kronor från och med 2029. Förvaltningens bedömning är att förslaget kommer att medföra ökade kostnader för bland annat utökad undervisningstid, förändrade kompetenskrav och särskilt stöd.

Utredningar

Inom utbildningsområdet har ett antal utredningar presenterats under året, däribland

- Förbättrat stöd i skolan - delbetänkande i utredningen om en förbättrad elevhälsa (Dir. 2024:30)
- Betänkande av utredningen om varaktigt förbättrad trygghet och studiero i skolan (Dir. 2023:154)
- Ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet (Ds 2025:9)
- Betänkande av läroplansutredningen (Dir. 2023:173)
- Betänkande av utredningen tid för undervisningsuppdraget (SOU 2025:26)

- Delbetänkande av utredningen om vinst i skolan (Dir. 2022:102)
- Betänkande av utredningen om likvärdiga betyg och meritvärden (Dir. 2023:95)
- Betänkande av Nationell samordnare för arbetet mot utanförskap (SOU 2025:76)
- Kunskap för alla - nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)
- Delbetänkande av Utredningen om en nationell skolpengsnorm för ökad likvärdighet (SOU 2025:72)

Osäkerhet råder om förslagen kommer att genomföras, när förändringarna kommer att ske och om eventuella statsbidrag kommer att kopplas till föreslagna förändringar.

Riktade statsbidrag

Knappt en tiondel av de kommunala grundskolornas budget består av riktade statsbidrag.

De senaste två åren har större ändringar presenterats i samband med budgetpropositionen, vilket kan förväntas även i år. Men i dagsläget är planen att flera riktade statsbidrag kommer sänkas år 2026 jämfört med 2025, vilket kan medföra lägre intäkter om mellan 4–6 miljoner kronor till grundskolorna om ändringarna består. Riktade bidrag som ser ut att sänkas är:

- Stärkt kunskapsutveckling. Kan innebära sänkning om 1–2,5 miljoner kronor för Huddinges skolor.
- Lärarassistenter bakas in i statsbidraget för Personalförstärkning inför år 2026. Det finns en risk att detta medför ett lägre statsbidrag för Huddinges grundskolor eftersom villkoren för Personalförstärkning är svårare att uppfylla än villkoren i det nuvarande bidraget för Lärarassistenter.
- Skolsociala team sänks.
- Läxhjälp för elever i årskurs 1–3 tas bort inför år 2026. (1,3 mnkr beviljat 2025, varav 575 tkr i samarbete med ABF Huddinge).
- Lovskola tas bort inför 2026 (744 tkr beviljat 2025)

Statsbidraget Bättre arbetsmiljö i socioekonomiskt utsatta området ligger år 2026 kvar på samma nivå som 2025, men sänks inför år 2027. Statsbidraget för läroböcker får ökat anslag.

Kompetensförsörjning och arbetsmiljö

Prognoser pekar på att den förväntade lärarbristen kan bli mindre kännbar i Huddinge kommun under planeringsperioden, men samtidigt ställs höga krav på hållbart ledarskap, hälsofrämjande arbetsmiljö och möjligheter till professionsutveckling. Att vara en attraktiv arbetsgivare bedöms vara avgörande för att bibehålla och rekrytera personal i en verksamhet som präglas av förändring.

Utöver detta ser grundskolenämnden att det strategiska arbetet med att förbättra arbetsmiljön behöver fortsätta i enlighet med handlingsplanen för att minska den arbetsrelaterade utmattningen.

Konsekvenser av nämndens ekonomiska ramar i inriktningsärendet

Nämndens totala ram för 2026 föreslås uppgå till 2 169 miljoner kronor, vilket är en ökning med 16 miljoner kronor eller 0,7 procent jämfört med 2025. Förändringen beror främst på en lönekomensation (+41 miljoner kronor), pensionsjustering (-9 miljoner kronor) och volymomräkning (-18 miljoner kronor). Pensionsjusteringen motsvarar nämndens lägre pensionskostnader och är ett nollsummespel för nämnden. I det följande kommenteras därför huvudsakligen lönekomensationen och volymomräkningen.

Avtalsrörelsen landade i tre procentenheters löneökning 2026 för både Kommunal och Sveriges Lärare, vilket motsvarar ungefär 53 miljoner kronor i ökade kostnader för grundskolenämnden, inklusive effekt på externa utförare. Inriktningsärendet föreslår en lönekomensation på 2,5 procent eller 41 miljoner kronor (inklusive externa utförare). Nämnden ser positivt på tillskottet som bedöms underlätta nämndens anpassning av verksamhet till minskande elevantal samt att driva en kvalitativ verksamhet.

Den senaste prognosen per april visade ett nollresultat för såväl nämnden som för de kommunala grundskolorna vid 2025 års slut. Utredning kring hur komensation för fördyring beträffande lokalvårdskostnader ska fördelas mellan nämnderna kommer att redovisas i samband med delårsrapporten per augusti. Nämndens prognostiserade resultat förväntas därmed förbättras.

De minskande elevkullarna medför dock ett anpassningsbehov som uppgår 18 miljoner kronor 2026 och 52 miljoner kronor totalt under planeringsperioden 2026–2028.

Grundskolenämnden	2026	2027	2028	Summa
Volymomräkning (mnkr) utifrån befolkningsprognos per maj 2025	-18,4	-16,3	-17	-51,7

Anpassningsarbete

SKR skriver i vårens ekonomirapport att antalet barn i grundskoleålder i landet förväntas minska med 172 000 under perioden 2024–2034, vilket motsvarar ungefär 700 grundskolor. Det innebär ett lägre tryck på resurser inom grundskolan, men för att realisera detta krävs anpassningar. På kort sikt riskerar de minskande elevkullarna leda till överkapacitet, exempelvis genom tomma platser i klassrum och högre lokalkostnader per elev. Det riskerar att tränga undan resurser som annars skulle gå till exempelvis undervisning, läromedel och elevhälsa.

I Huddinge visar prognosen att antalet 6–15-åringar förväntas minskas med i genomsnitt 1 procent per år eller sammanlagt 1 700 under kommande tioårsperioden. Nämnden behöver arbeta för att anpassa verksamheten för att inte riskera för höga kostnader i förhållande till det framtida elevantalet och att upprätthålla en ekonomi i balans framöver. Det handlar dels om att anpassa lokalkostnaderna, dels om att förstärka eller åtminstone upprätthålla andelen som väljer kommunala skolor. Det senare har varit en framgångsfaktor under senare år, då de kommunala grundskolornas attraktivitet har ökat, mätt som andelen grundskolebarn i kommunala skolor. Om detta inte lyckas finns en risk för att medlen för pedagogisk verksamhet urholkas till förmån för lokalkostnader.

I samband med skolvalsprocessen prövas och anpassas även antalet parallellklasser vid skolor med vikande elevunderlag efter behoven för det kommande läsåret.

Lokalkostnader och strukturprogram

Det nyligen antagna strukturprogrammet är en viktig utgångspunkt i anpassning av lokalutnyttjandet framåt och för att skapa en hållbar lokalstruktur. Planering av lokalstruktur för grundskola är komplex. Utöver osäkerhetsfaktorer i befolkningsprognoser och bostadsbyggande påverkas valet av skola av fler faktorer än närhet till hemmet jämfört med exempelvis val av förskola. Mot bakgrund av det anger strukturprogrammet att en generell förutsättning för hållbar lokalstruktur är att utveckla nya kommungemensamma arbetssätt där medarbetare från olika förvaltningar och bolag löpande analyserar och följer utvecklingen i de olika kommundelarna. Arbetet ska ligga till grund för en gemensam bedömning av befintlig kapacitet, byggtakt, avstånd till skolor, resmönster och elevers in- och utpendling. Som stöd ska en gemensam databas för strategisk lokalplanering utvecklas.

Arbete för att sänka lokalkostnaderna och översyn av lokalbeståndet har påbörjats, bland annat genom att minska kostnader för paviljonger och byte av lokal för Skansbergsskolan, vilket möjliggör en effektivare skolorganisation i rektorsområdet och ett effektivare nyttjande av grundskolenämndens lokalbestånd.

Måltider

En ny samlad måltidsorganisation för de kommunala förskolorna och grundskolorna träder i kraft i samband med höstterminen 2025. Den nya måltidsorganisationen förväntas på sikt leda till ökad kostnadseffektivitet, bland annat genom samordningsvinster, effektivare arbetssätt, tydligare kontroll av inköp samt förbättrade inköpsavtal och inköpsmönster.

Organisationsöversyn

Under 2024 och början av 2025 har en översyn gjorts av administrativa processer och organisationsdelar på central nivå, parallellt med uppföljning av utfallet av tidigare genomförd organisatorisk anpassning. Arbetet har bland annat lett fram till att avdelningen för ekonomi, lokaler och planering har delats upp i syfte att förstärka ledning och styrning av verksamheten samt skapa en naturlig hemvist för den kommande måltidsorganisationen. Översynen har också synliggjort behov av ökat samarbete, förstärkt arbete inom kommunens ansvar som hemkommun inklusive utökad dialog med fristående aktörer och förenkling och/eller automatisering av flera administrativa processer. I början av 2025 flyttade centralförvaltningen till ett gemensamt kontor för att underlätta effektivisering av arbetssätt och processer med fokus på såväl verksamheter som Huddingefamiljen.

Sammantagen bedömning

Ett reellt reformutrymme bedöms finnas i form av effektivare lokalutnyttjande, samordning och resursplanering. För att detta ska kunna realiseras krävs långsiktig och samordnad styrning, och effekterna kommer inte synas i det korta perspektivet. Verksamheten behöver samtidigt ges förutsättningar att hantera nya krav och växande behov utan att kvalitet och likvärdighet riskeras, samt med bibehållen tillit från Huddingefamiljen och arbetsro för personalen.

En viktig faktor kommer att vara att öka eller upprätthålla andelen som väljer kommunala grundskolor.

Investeringar

Grundskolenämndens investeringsram för 2026 uppgår till 8 miljoner kronor i inriktningsärendet, vilket innebär en minskning jämfört med föregående år.

Nämnden är medveten om att kommunkoncernens investeringsnivåer är höga, vilket har stor påverkan på den långsiktiga ekonomin. Mot bakgrund av rådande förutsättningar bedöms det vara rimligt att även grundskolenämndens investeringsram justeras ned under planeringsperioden. Samtidigt framhåller nämnden vikten av att det finns flexibilitet att utöka ramen i händelse av att nya behov uppstår.

Nämndens investeringsbehov för perioden 2026–2030 är kopplat till lokalprojekt som enligt lokalresursplanen avser nya Utsäljeskolan, nya Solfagraskolan samt planerade underhållsprojekt. Projekten medför behov av inventarier såsom möbler och IT-utrustning. Övriga investeringar avser löpande behov av re- och nyinvesteringar avseende inventarier och accesspunkter. Nämnden har tidigare haft en relativt låg upparbetsgrad, det vill säga använt relativt begränsad andel av investeringsramen, delvis på grund av att de löpande investeringarna i grundskolan är svåra att förutse. Förbrukade investeringsmedel per juli 2025 ligger dock på en högre nivå än motsvarande period föregående år.

Identifierade förändringar som kan medföra behov av utökad investeringsram är exempelvis ny verksamhet för skolåtergång, ökade behov för trygghet och säkerhet samt SU-grupper.

Driftskostnaden i form av ökade kapitalkostnader, om alla investeringsmedel utnyttjas, beräknas uppgå till 0,8 miljoner kronor 2026.

Nämndens investeringsbehov med driftkonsekvenser redovisas i bilaga till yttrandet.

Lokalresursplan

Lokalresursplanen beskriver framtida behov av verksamhetslokaler i syfte att underlätta planering för förändringar av lokalbeståndet över tid samt utgöra ett samlat bedömningsunderlag för kommunens underhålls- och investeringsbehov.

Grundskolenämnden framhåller att det fortsatt är viktigt att se över lokalutnyttjandet för att optimera belägningsgraden med utgångspunkt i behovet av skolplatser.

Samtidigt instämmer nämnden i att lokalresursplanen anger att punktinsatser kan behövas i vissa områden och för det växande behovet av platser i anpassad grundskola. Därutöver framhåller nämnden att insatser kan behövas för att möta det växande behovet av särskilt stöd i grundskolan, exempelvis genom utökning av särskilda undervisningsgrupper.

En kartläggning av det identifierade ökade behovet av platser inom anpassad grundskola, dess omfattning samt konsekvenser för lokaler pågår för närvarande. Frågan har tidigare inte varit särskilt framträdande i den löpande samhällsplaneringen, men behovet kommer framöver att behöva belysas och hanteras i den övergripande planeringen för samhällsservice.

I lokalresursplanen uppdras nämnden att utreda befintliga och planerade grundskolor i Flemingsberg och ta fram en verksamhetsbeskrivning för skolorna i området. Uppdragsstart är inte angiven. Nämnden ser ett behov av att uppdraget prioriteras till att genomföras under 2026 för att gå i takt med planerad utveckling av bostäder och samhällsservice i Visättra och Björnkulla.

I övrigt ställer sig nämnden positiv till de omprioriteringar av uppdrag och förstudier som gjorts jämfört med tidigare planer samt att planen medger ökad flexibilitet för de uppdrag och förstudier som planeras att utföras från 2027 då uppdragsstart kommer anpassas efter framtida behov.

Eventuella förslag till ändrade taxor och avgifter

Grundskolenämndens taxor och avgifter avser maxtaxa för fritidshemsverksamhet i årskurs F-3 samt avgift för öppen fritidshemsverksamhet i åk 4–6. Dessa taxor och avgifter regleras i Huddinge kommuns författningssamling 6210 (HKF 6210).

När det gäller maxtaxan för fritidshemsverksamhet åk F-3 beräknar och informerar Skolverket kommunerna

varje år om inkomsttaket och vad den högsta avgiften är för första, andra och tredje barnet i denna verksamhet. Som kompensation för maxtaxan utgår ett statsbidrag för de kommuner som tillämpar maxtaxa.

När det gäller avgiften för öppen fritidshemsverksamhet i årskurs 4-6 ska den enligt HKF 6210 och kommunfullmäktiges beslut varje år räknas om med hänsyn tagen till förändringen av konsumentprisindex (KPI) per augusti månad.